

Aluehallituksen ja hyvinvointialuejohtajan selitys sekä aluehallituksen lausunto tilintarkastuskertomukseen sisältyvään muistutukseen

Muistutus

Vastuunalainen tilintarkastaja KHT, JHT Ulla-Maija Tuomela on tarkastanut vuoden 2025 tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen ja antanut tilintarkastuskertomuksen Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen hallinnon, kirjanpidon tilinpäätöksen tarkastuksesta tilikaudelta 1.1.-31.12.2025.

Tilintarkastuskertomus sisältää muistutuksen:

”Muistutuksena esitämme, että tilikauden 2026 talousarvio ei ole hyvinvointialuelain 115 §:n mukaisesti tasapainossa, kun otetaan huomioon tilikausien 2023 ja 2024 kertynyt alijäämä sekä tilikauden 2025 ylijäämä. Muistutuksesta huolimatta esitämme vastuuvapauden myöntämistä aluehallitukselle ja hyvinvointialuejohtajalle, koska kertyneen alijäämän kattamisaikaa on jäljellä.”

Tilintarkastuskertomuksessa muistutusta on perusteltu seuraavasti:

”Hyvinvointialueen taseessa on aiemmilta ja päättyneeltä tilikaudelta kertynyttä alijäämää poistoero ja muu rahasto huomioiden yhteensä -57.594.564 euroa. Tilikausilta 2023 ja 2024 syntyi alijäämää yhteensä -70.096.016 euroa. Tilikauden 2025 ylijäämä oli 11.660.809 euroa.

Lain hyvinvointialueesta 115 §:n mukaan tilikausilta 2023 ja 2024 taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa tilikauden 2026 loppuun mennessä. Aluevaltuuston 9.12.2025 hyväksymä talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027–2029 eivät ole hyvinvointialuelain edellyttämällä tavalla tasapainossa, koska tilikausien 2023 ja 2024 toteutunut alijäämä mukaan luettuna se osoittaa tilikauden 2026 lopussa kertynyttä alijäämää. Tilikauden 2026 lopussa kertynyt alijäämä on voimassa olevan taloussuunnitelman mukaan -41.435.207 euroa. Voimassa olevan taloussuunnitelman mukaan alijäämät tulevat katettua niin, että tilikauden 2028 lopussa taseen kertynyt ylijäämä on 10.033.793 euroa.

Toimintakertomuksessa 2025 on todettu, että vuoden 2026 talousarvio ja taloussuunnitelmavuodet 2027–2029 on muodostettu siten, että vuoden 2025 lopussa oleva kumulatiivinen alijäämä tulee katetuiksi vuoden 2028 loppuun mennessä. Toimintakertomuksessa todetaan, että eduskunta käsittelee parhaillaan alijäämien kattamisen määräajan väliaikaista jatkamista vuoden 2029 loppuun saakka. Vuoden 2026 talousarvio ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelma on laadittu syksyllä 2025 ministeriöiden alijäämien kattamisajan jatkamista koskevan ennakkotiedon ja aluehallituksen valmisteluperiaatteiden mukaisesti siten, että kumulatiivinen alijäämä olisi katettu vuoden 2028 loppuun mennessä. Tämä valmistelu on toteutettu ennakoiden tulevaa hyvinvointialuelain muutosta, joka on mahdollisesti jatkumassa vielä yhdellä vuodella syksyn 2025 aikana vallinneesta käsityksestä.”

Asianomaisten selvitys ja aluehallituksen lausunto

Hyvinvointialuelain 130 § mukaan tarkastuslautakunnan on hankittava tilintarkastuskertomuksessa tehdystä muistutuksesta asianomaisen selitys sekä aluehallituksen lausunto.

Muistutus koskee samalla tavoin asianomaisina sekä aluehallitusta että hyvinvointialuejohtajaa, joten selitykset ja lausunto annetaan yhdessä yhteisessä asiakirjassa.

Valtiovarainministeriö päättää alijäämän kattamisaikataulun määräajan mahdollisesta jatkamisesta

Jos hyvinvointialue ei voi kattaa taseeseensa kertynyttä alijäämää 115 §:n 2 momentissa säädettyssä määräajassa, valtiovarainministeriö voi hyvinvointialueen hakemuksesta päättää, että alijäämä on katettava vuoden 2027, 2028 tai 2029 loppuun mennessä.

Valtiovarainministeriö voi tehdä 1 momentissa tarkoitetun päätöksen, jos:

- 1) määräajan jatkaminen on **välttämätöntä** lainsäädännön noudattamiseksi;*
- 2) kertynyt alijäämä on **katettavissa** 1 momentissa säädettyssä määräajassa; ja*
- 3) hyvinvointialueella on aluevaltuuston hyväksymä suunnitelma kertyneen alijäämän kattamiseksi viipymättä.*

Hyvinvointialue voi tehdä hakemuksen aluehallituksen laadittua tilinpäätöksen. Hakemus on tehtävä alijäämän kattamista koskevan määräajan päättymisvuoden elokuun loppuun mennessä.

Alijäämän kattamismääräajan jatkamista koskevan lainsäädännön valmistelu on parhaillaan eduskunnan käsittelyssä, jonka on tarkoitus tulla voimaan ennen eduskunnan kesätaukoa. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen valtionrahoitus on pienentynyt merkittävästi TA26-kirjaan sisällytetystä valtionrahoituksesta, jonka perusteella nyt voimassa oleva aluevaltuuston hyväksymä taloussuunnitelma on tehty. Tästä syystä Pohjois-Karjalan hyvinvointialue on hakemassa kumulatiivisen alijäämän kattamisajan jatkamista vuoden 2029 loppuun. Aluevaltuusto käsittelee kokouksessaan 9.6.2026 suunnitelmaa kertyneen alijäämän kattamiseksi ja aluehallituksen on tarkoitus tehdä päätös virallisen hakemuksen lähettämisestä pyydettyine liitteineen valtiovarainministeriölle 16.6.2026 kokouksessa.